

ZÁKÁNY ANTAL

(1918—1987)

Későn, harmincéves korában lépett fel Zákány Antal, a jugoszláviai magyar költészet talán legtalányosabb költője, a keserűség, a lehangoló ború énekese. Mert talány, hogy honnan táplálkozott költői rosszkedve négy évtizeden át, milyen forrásai buzogtak a pesszimizmusnak, amelybe korszaját megmeríti minden versének elgondolása közben, milyenek az összefüggések ember és kora között, hogy ne nyíljon akár rejtett ösvény a sötétség, a komor rosszkedv őserdejében, ahol az érdes hitelenség virágai nyílnak.

Sajnálatos, hogy nem kísérelte meg senki megfejteni Zákány Antal költői „titkát”, maga a költő pedig a hallgatás páncéljában ellenállt a keveske, kis erejű érdeklődés ostromának. Nyilván csoda volt, hogy negyven esztendővel ezelőtt megszólalt, holott már 1938 óta írta verseit, és hogy 1947-ben, az első felszabadulás utáni antológiában helyet kapott, hiszen olyan kor volt az, amely az optimizmust kötelező hitvallásként képviselte. Akkor a múlt örökségével való leszámolást látta a kritikai közvélemény Zákány Antal eredendő rosszkedvében és hitelenségében, mert két antológia-versében sem hirdetett mást, mint amit később, talán utolsó leheletéig. Ő volt az a költő, „akibe nem tér vissza az elröppent öröm, mint fészkeikbe a fáradt fecskék”, és ő, „akiben a lemálló remény sebhelyén az élet szép, lázongó színeit hasztalan keresnéd” (*Májusi esős nap*). A hazai kritika természetesen kereste, ám hiába kereste első verseskönyve (1954) megjelenése óta az élet ama lázongó, versben is jelzett színeit, és ma sem tudja még megmondani, hordoz-e egyetemes jelentést ez a nagyon is a költői egyéniségbe ivódott költői világhallapot, s ha igen, milyen mélyrétegei vannak Zákány Antal dezillúziójának, amellyel sírba szállt. Timonnak, az athéninek volt ő az edestestvére életében, de a versek embert túlélő örökkévalóságában is.

BORI Imre